

Stetig — stalen.
 Strahl — trak.
 Strahlbüschel — kita.
 Strahlpunkt — tračiče.
 Stumpfer Winkel — topi kot.
 Subnormale — podpravnica.
 Substituiren — namestiti, zameniti.
 Substitution — namestba, zamena.
 Substitutionsmethode — način zamenjevanja, način zaméne.
 Subtangente — poddotičnica.
 Subtraction — odštetev, odštevanje.
 Subtraktiv — odšteven.
 Subtrahend — subtrahend, odštevanec.
 Subtrahiren — odštevati, odjemati.
 Summand — pribrojnik, prištevnik.
 Summe — suma, soštevek, vsota, znesek.
 Summenformel — vsotnjak, vseskupni izraz.
 Summirbar — zbrojen, sošteven.
 Summiren — soštevati, zbrojiti, zbrojevati.
 Summirung — soštevanje.
 Supplement — dopolnek.
 Supplementäreck — dopolnujoči ogel.
 Symbol — simbol, znak.
 Symetrisch — simetričen, someren.
 Synthetisch — sintetičen, sostaven.

T.

Tangente — tangenta, dotičnica, dirka.
 Terminrechnung — ročni račun, obročni račun.
 Terne — terna, trójica.
 Tetraeder — tetraeder.
 Theil — del.
 Theilbar — deliven, meriven, razštevén, delen, méren.
 Theilbarkeit — delivnost.
 Theilung harmonische — soglasna razdelba.
 Theoretisch — teoretičen.
 Transformation — prestvorba.
 Transversale — preka, prečnica.

Trapez — trapez.
 Trapecoid — trapezoid.
 Trigonometrie — trigonometrija, trikotomerstvo.
 Trigonometrisch — trigonometrijsk, trikotomerstven.
 Trinom — tričlenek.

U.

Uebervoller Winkel — prepolni kot.
 Umdrehungsaxe — okretna os.
 Umfang — obseg, obod.
 Umfangswinkel — obodni kot.
 Unbekannte, die — neznanka.
 Unechter Bruch — nepravi drob.
 Unendlich — brezkončen.
 Ungerad gerade Zahl — enosodi broj.
 Ungerade Linie — kriva črta.
 Ungerade proportionirt — obratno razméren.
 Ungerade Zahl — liho število, lihi broj.
 Ungleichseitig — raznostran, a, o.
 Unione, sámica, samotérica.

V.

Variation — variacija, prememba.
 Variationsform — premembna oblika.
 Variiren — premenjevati.
 Veränderlich (variabel) — spremenljiv.
 Verhältniss — primera, omér.
 „ der Gleichheit — enačna primera.
 „ -Zahl — primerno število.
 Vertikal — vertikalén.
 „ -Ebene — vertikalna ravnina.
 „ -Linie — vertikalna črta.
 Verschieden — različen.
 Vieleckig — mnogooglat.
 Vielfaches — mnogokratnik.
 Vielkantig — mnogorob, a, o.
 Viereck — četverokot, četverokotnik.
 Viereckige Zahl — četverokotno število.

Viertelkreis — četvrtnik.
 Vollecke — polni ogel.
 Voller Winkel — popolni kot.
 Vorderglied — sprednjak.
 Vorzeichen — znamenje.

W.

Wahrscheinlichkeit — verjetnost.
 Wahrscheinlichkeitsrechnung — račun o verjetnosti.
 Wechsel — menica.
 Wechselwinkel — izmenični kot.
 Winkel — kot.
 Winkel im Halbkreise — kot v polokrogu.
 Winkeldistanz — velikost kota.
 Winkelfunktion — kotova zamenka.
 Winkelmass — kotna mera, mera za kote.
 Würfel — kubus, kocka.
 Wurzel — koren.
 Wurzelausziehen — koren izvoditi, koren izvesti.
 Wurzelexponent — korenovo kazalo.
 Wurzelgrösse — korenita količina.

Z.

Zählen — šteti, brojiti.
 Zähler — števec, brojnik.
 Zahl — število, broj.
 Zahlensystem — številna sostava.
 Zehner — desetica.
 Zehntel — desetina.
 Zeichen — znamenje.
 Zeiger, index — kazalka.
 Ziffer — cifra, brojka, številka.
 Zinseszins — obrestna obrest.
 Zinseszinsrechnung — račun ob obrestni obresti.
 Zusammengesetzt — sestavljen.
 Zusammenhängende Verhältnisse — sovezne primere.
 Zweigliedriger Ausdruck — dvočlenik.
 Zweitheilig — dvodelen.

Opazka. Pri sestavljanju so mi bili v pomoč s svojimi dobrimi sveti sledeči gospodje: prof. dr. J. Bleiweis, prof. Pleteršnik, ravnatelj Praprotnik, srednjih učilišč nadzornik Šolar, učitelj Tomšič, prof. Vester in profesor Vurner, katerim izrekam prisrčno zahvalnost.

Slovstvo jugoslavenko.

* Logika — se zove nova knjiga, ki je nedavno prišla v Zagrebu na svetlo, predstavljena iz latinskega jezika in deloma predelana. Ima polnih 18 pól, a cena jej je samo 1 gold. Dobiva se ali pri knjigarju Fiedlerju ali pri prof. dr. Jos. Stadlerju v Zagrebu. — Knjižica ta utegne služiti tudi slični slovenski terminologiji.

Dopisi.

Od Soče 10. dec. — Dne 30. u. m. je imelo politiško društvo goriško svoj občni zbor. O njegovih obravnavah piše nekdo v „Slov. Nar.“ tako-le: „V imenu odborovega odseka je poročal g. D. navajaje djanske dokaze (!?), kako je naših 6 pravih slovenskih (deželnih) zastopnikov (gg. dr. Abram, Dolijak, Faganel, dr. Lavrič, Pagliaruzzi, dr. Žigon) pogumno naše pravice vsestransko branilo. Izrekla se jim je od nazočih družbenikov zahvala s klicem „Slava jim“! Gosp. Črnetu, Gorjupu, Polay-u in Winkler-ju pa ne, ker niso hodili z omenjenimi 6 poslanci in večidel samo nam protivno vlado zastopali“ (vlado Ho-

henwartovo namreč). — Sprejel je zbor tudi ta-le navsét: „Da se brzojavi voditelju českega naroda, dr. Rieger-ju in njegovim tovarišem zahvala za moško zastopanje federalističnih načel o času Hohenwartovega ministerstva“. — Denimo, da je res goriška četvorica (Črne itd.) vlado zastopala — Hohenwartovo vlado, namreč, — kako to, da jej je slavna skupščina 30. dne u. m. za tega voljo grajo (indirektno) izrekla, v tem, ko je českim rodoljubom za podpiranje Hohenwartove politike zahvalo brzojavila? Kako to, da se Hohenwartova vlada „nam protivna“ imenuje, v tem ko se českim voditeljem hvála izreka, ker so isto vlado podpirali? Za isto politiko se českim poslancem zaupnica in zahvala, goriškim pa nezaupnica in graja izreka!! — Ta politika goriškega političnega društva, oziroma odbora njenega ali odborovega odseka zna biti prav modra, a navadni um je ne more „pregruntati“. — Slavnemu „polit.“ društvu na čast hočemo za zdaj še misliti, da je „Narodov“ dopisnik obravnavo in sklepe občnega zbora 30. nov. napačno razumel ali pa narobe o njih sporočil.

En „nenazoč“ Sočan.

Iz Istre. (*Spomin na deželni zbor.*) Naš deželni zbor je imel samo devet sednic, pa kaj bi si človek preveč glavo belil?! Soglasno se je vse opravljalo, samo gosp. Marot, eden naših treh slovenskih poslancev, je opozicijo delal. Točke, meni do sedaj znane, bile so: Pregled novih volitev za deželni zbor, zbiranje v rajhsrat, prenarejanje zbiralnega zakona, odloka za poljedelsko šolo, rešenje občinskih prošinj za samostalnost (avtonomijo) in predlog Marotov za slobodno luko za Kastav in Novigrad. — Kar zadene pregled volitvenih pisem, se je našlo vse v redu, pa vendar so izvan štirih poslancev, vsi soglasno Zamarinovo volitev odvrkli. Pa čast zbiralcem (Izole, Muje, Buzeta) koji so gosp. Zamarina spet v zbor odbrali! Pa kaj se zgodi? talijanski oskrbitelji so Zamarina spet odvrkli, in Bog zna kolikokrat bodo še to komedijo ponovili, kajti dotični zbiralci ne odstopijo od svojega ljubljenca. Zamarin je pošten Talijan bistre glave, in zato morda strah liberaluhom. Za „rajhsrat“ so zberali pod pogojem, da se pridobljena autonomija provincije kakor tudi narodnost spoštuje. No! to je prav smešno. Ti očetje strastno skrbé, ne samo, da ne dajo avtonomije starim županijam, prem da so zato vse občine prosile, dapače celó neke samostalne so v zadnjem zborovanju pod druge po sebi prevelike županije (n. p. Pićan z blizo 4000 prebivalci pod Pazin) vrgli. Velike županije, a mal zborček! Drugi pogoj, da so v „rajhsrat“ zbirali, je ta, da se njihova (talijanska) narodnost očuva.*) Bože mili! Ne bojte se za svojo narodnost, dok se slavenski Istran ne probudi! Po mnogih udarcih i po modrih naukih naše „Sloge“ so se mnogi probudili, a ostali čakaju još večega udarca od svojih neprijateljah. Tada će krotki Istran ustati i početi svoje braniti; ali ne bojte se, da Vam bude vaše silom uzimao, kao što Vi sada nam činite. — Naši poslanci so volilni zakon pre naredili v tej točki, da c. k. činovniki (uradniki) ne smejo zberati (voliti) ni zbrani biti v deželni zbor. Ali nakana jim je v obče bila le ta, da bi tako dosledno duhovne odstranili od zberanja ter izključili iz zbora — pa premisa ni bila dosti šegavo prevdarjena, kajti premisa je bila: „kdor od cara dobiva plačo, ne more ne izbirati ni biti izbran v deželni zbor. Tudi duhovni dobivajo plačo — če prav ne popolno — iz c. kr. kase, tedaj morajo biti izključeni iz poslovanja za deželno poslanstvo! Daslih so ta predlog sami odvetniki — izleček talijanske iteligencije — včiniili, so se vendar ukloniti morali bistrim razumom slavenskega zastopnika g. Marota, koji jim je dokazal, da duhovni niso plačani iz državnih dohodkov, dopače iz verskega zavoda, koji ni vlast državna, ampak vlastnina cerkvena, in ako gremo dalje, vlastnina vseh pravovernih ove provincije. Nadalje jim je g. Marot razložil, da Slaven visoko čisla svoje duhovnike, da jih vkljub vsega obrekovanja liberaluhov čedalje bolj spoštuje, kakor na liberalnost čedalje več mrzi. Izključenje duhovnov iz zbora bi tedaj verne katolike in posebno Slavene jako ožalostilo, ter zbor bi s tem sam sebe ob vse zaupanje dal. — Gospodje so na to omolknili ter o duhovnih niso glasovali. Kdor naravske politike nima, se lahko moti, zato ti gospodje še toliko naslednosti niso imeli, da bi bili rekli: „Tudi penzionisti so iz c. k. kase plačani, tedaj se jim mora kakor uradnikom odreči aktivno in pasivno pravo volitve v zbor. Al to jim ni na um šlo — i činovniki aktivni izključeni so iz zbora; penzionisti pa vživajo vse v zbor spadajoče pravice. Lepa logika!

*) Neki ovdašnji Sloveni govore, da bi radi „Novice“ čitali, ako bi barem dopisi iz Istre hrvatski pisani. Ste zadovoljni tomu? Pis. — Dobro! Vred.

Trst 11. dec. — Včerajšna veselica v Rojanski čitalnici je bila prav živahna in lepa; med veseljem svojim smo se tudi spominjali posavskih bratov v Krškem. Al tudi to pevsko društvo, katero je isti dan stopilo prvokrat na javni oder ondašnji, spomnilo se je naše Rojanske čitalnice z vljudnim povabilom. Slava mu! Poslali smo tudi mi v znamenje slavjanske vzajemnosti brzovjav. — Tudi med našimi Lahoni se je začela nesloga. Velikaši, kateri so nedavno časnik „Cittadino“ v oblake povzdigovali, ga zdaj gazijo v blato in ga hočejo vničiti. Največ v to je pripomogla neka pravda dr. Pepela, zdravnika tukajšnje bolnišnice, kterege je bil „Cittadino“ hudo napadal in mu vsake baže surovosti prednašal. Polovico tega pa ni bilo resnica; nekaj pa so tudi porotniki slabo sodili, kajti oni so skoraj vse „Progressove“ stranke, in hudi sedanji nasprotniki „Cittadina“. Pri konečni obravnavi je bil obsojen na 3 mesece zapora, 150 gold. v siromašnico plačati, pa tudi v pravdne stroške. V ta namen je začel tudi novi italijanski list „Progresso“, organ Hermeta, znanega slavofaga, izhajati, kateri grozovito po „Cittadino“ maha, ta pa nasproti njemu. Umazani „Cittadino“ je 10. dne t. m. tudi po „Novicah“ hudo odrihal, al mlatil je le po vodi in vezal otrobe. — Okoličani nameravajo monstre-protrest proti mestnemu svetovalstvu napraviti zato, ker hoče vse vasi v okolici pod Krasom v mesto stisniti. Naši okoličani gojijo od tega časa národno gibanje živahneje in nadejati se je, da bodo ločenje od mesta zopet na dnevni red spravili. Prav tako, okoličani! Preglejte vendar enkrat in poganjajte se za to, da se oprostite svojih nasprotnikov, kateri vas vedno z „scavi“ (sužni) pitajo in kateri bi vas rajši danes, ko jutri, v žlici vode vtopili.

Frickov Janez.

Rojan 10. dec. (*Naša čitalnica*) napravi 26. t. m. besedo z deklamacijo, petjem in deklamacijami. Dramatični odsek bode predstavljal veselo igro „To sem bil jaz“. Vabijo se vsi častiti udje; neudje, kateri bojo z udmi vpeljani, dobijo vabilnice in plačajo vstopnino. Ivan Dolinar, tajnik.

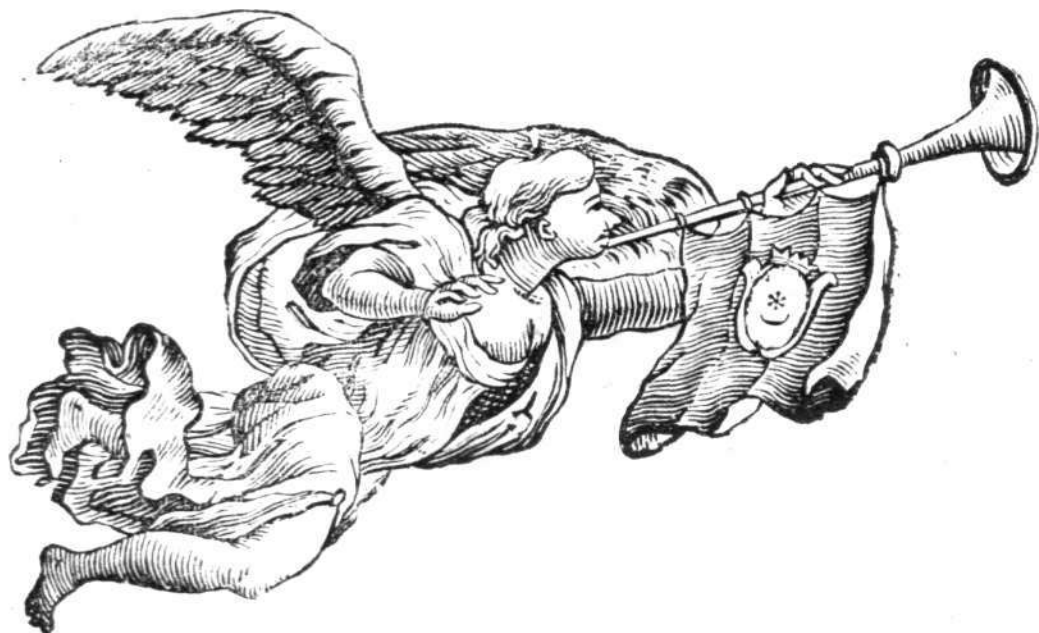
Novomesto 11. dec. (*Naznanilo.*) 17. dne t. m. bode v čitalnici naši volitev odbora po predpisu družbenih pravil. Vljudno vabi vse družbenike v to zborovanje odbor.

Iz Ljubljane. (*Porotniki*), ki bodo v tiskovnih tožbah sodili, kdo je kriv, kdo ne, so za l. 1872. gg.: Ahčin Karol štev. 43, Ahčin Gašper, Debevec Jožef, Fink France, Fortuna France, Galle Karol, Gregorič Jožef, Hofman Karol, Horak Janez, Jamšek Janez, Janežič Rihard, Jenač Oto, Kalin Jožef, Karinger Karl, Kavčič Karol, Krašovic Janez, Lerher Georg, Mali France, Opl Jožef, Pavlin Jožef, Petričič Vaso, dr. Pfefferer Anton, Pirker Raimund, Račič Jožef, dr. Rebič Julij, Sagorec Alojzi, Saje France, Šantel Franc mlaj., Simoneti Peter, Stroj Miha, Tambornino Karol, Tönies Gustav, Voltman Karol, Winkler Avgust, Winkler Janez, baron Zois Anton; namestniki: Germek Jožef, Jährling Avgust, Kottek Edvard, Maček Ferdinand, Naglas Jakob, Pesiak Spiridion, Plavec Albert, Pölzl Franc, dr. Supančič.

— (*40 ubozih učencev in 40 učenk ljubljanskih šol*) je doživelo v nedeljo v čitalnici zeló vesel dan, kajti dobil je vsak in dobivala je vsaka novo zimsko obleko od nog do glave; vrh te pa vsak še lepo štruco kruha in sadja; 6 fantičev in 6 punček pa še lične molitvene bukvice, ki jih je darovala dobrotljiva gospá. Kdor vé, kako hudo je trpeti mraz, pripoznava pač rad dobrotljivo napravo, ki jo je pred 5 leti po narodni naši čitalnici v našo domovino vpeljala gospodičina Julija Orlova, zdaj gospá Moos-ova, in ki jo zdaj že v

drugem letu katoliško tukajšno društvo hvalevredno nadaljuje s pomočjó blagih gospej in gospodičin in obilih dobrotnikov. Gospoda dr. Vončina in dr. Orel sta v ginljivih govorih izrazila pomen in namen te milodarne naprave, ki naj nikdar več v Ljubljani ne izgine ob času sv. Miklavža in čedalje več posnemalcev najde po naših mestih!

Čuj, sl. ministerstvo na Dunaji!

„Novice“ niso sicer ilustriran list; al danes vendar ne morejo si kaj, da ne bi prišle s sličico na svetlo.

Dežela kranjska je govorila! Zvedite sedaj visoki gospodje dunajski iz sledečega poročila, da narod naš slovenski stoji nepremakljiv kakor skala za možmi, ktere je že večkrat poslal za zaupnike, za zastopnike svoje v deželni zbor. Izvolil jih je danes (12. dec.) na deseterih voliščih spet vse od prvega do zadnjega, in večidel enoglasno.

Kaj tedaj je pomagal razpust deželnega zbora? Le to je gotovo, da je ljudstvo še bolj razdraženo zoper vlado, in če deželni zbor še desetkrat razpustite, zmirrom dobite isti odgovor. V taki hudi zimi dolgo pot do volišča hoditi in še denar trositi, to ni šala, kakor morebiti Vi gospodje na Dunaji mislite. Če dunajski ministri družega ne znajo, kakor deželne zборе razpuščati, pristudila se bode ustava ljudstvom kmalu tako, da si bodemo želeli Metternichov čas nazaj.

Ná-te zdaj poslance v kmečkih občinah danes izvoljene; ti-le so:

1. Gosp. dr. Janez Bleiweis in gosp. dr. Jožef Poklukar enoglasno (z 78 glasovi).

2. Gosp. Matija Koren, posestnik, z 92, in gosp. dr. Costa z 89 glasovi.

3. Gosp. župnik Lovro Pintar z 46 glasovi.

4. Gosp. kanonik France Kramar in gospod dr. Razlag z 84 glasovi izmed 95 volilcev.

5. Gosp. Martin Kramarič, posestnik, enoglasno, razen 1.

6. Gosp. dekan Jurij Grabrijan z 38 glasovi izmed 42.

7. Gosp. grof Jožef Barbo z 106, gosp. župnik Miha Tavčar z 103, in gosp. dr. Zarnik z 125 glasovi izmed 131. — Nasprotni kandidatje Tomšič 25 glasov, Pem 22, Klemenčič 10.

8. Gosp. Jožef Zagorec, posestnik, z 71 glasovi izmed 79.

9. Gosp. Peter Kozler in gosp. Luka Svetec.

10. Gosp. dekan Janez Toman enoglasno.

Vam pa junaški volilci, ki ste — vkljub vsem krivim prerokom — tako možato volili in novemu ministerstvu djansko pokazali, da Vas ne bega noben razpust deželnega zbora, — in Vam rodoljubom vsem, ki ste pripomogli v tako izgledno sijajni izid današnje volitve, navdušeno kličejo „Novice“:

Živili! Slava!

— V četrtek je drugi volitveni boj. Volila bodo mesta in trgi. Ako Bog dá in domoljubje živo, si vsaj večino poslancev in mest in trgov bode priborila domovina. Naj se meščani za izgled vzamejo naše čvrste, poštene kmete in naj se ne dadó slepariti od tujcev in domovini izneverjenih domačih. Možje, ki so Vašega zaupanja vredni, so Vam, mili rojaki, že v poslednjih „Novicah“ naznanjeni bili; držite se jih možato! Le za Ljubljano Vam še le danes moremo naznaniti to, da okoli 250 mestjanov volilcev, v petek zbranih, je enoglasno za zastopnika ljubljanskega mesta si izbralo gospoda Valentina Krisperja in gospoda Ivana Vilherja, oba visoko spoštovana, inteligentna, skoz in skozi poštena možá, kterih rodoljubje je čisto kot zlato. Če je koliko prave zavednosti pri mestnih volilcih, kako se ž njima moreta meriti kolovodja konstitucionalcev ljubljanskih dr. Zupan in pa c. kr. finančni uradnik pl. dr. Kaltenegger? Le pogumno tedaj na volitveni boj v četrtek — in zmaga je tudi tu nam mogoča, ako je Ljubljana še vredna imena „bele Ljubljane“ in ni „Laubach“ postala! Vsak naj danes gré od hiše do hiše, kjer ima žlahto, prijatelje in znance, in naj vsacega iskreno vabi, da pride volit; nevedne naj podučuje; zmotenim naj razjasni zmoto; nečimurnim naj razloži, da tudi en glas utegne odločiti osodo ljubljanskega mesta. Stori naj vsakdo svojo dolžnost, kajti volitve so ena najvažnejših državljskih pravic! — Videli bomo jutri, kdo je naš kdo ne! — Za nemško Kočevsko „Slovenija“ ne stavi nobenega kandidata; naj si ga Kočevarji izberó prav sami. —

— (Deželni zbor kranjski.) se v Ljubljani začne že prihodnji pondeljek, 18. dne t. m. Trajal bode naš zbor, kakor vsi drugi, le celo malo dni, ker brž po Božiču, 28. dne t. m., se neki že ima začeti državni zbor na Dunaji, če ga bo kaj.

— (Zopet eno resno vprašanje do naših mestnih očetov.) Povedite nam: od kod ima usnjar g. Janesch pravico, da sme cele kupe šute, ktero je pri zidanju svoje delavnice na cesto zraven Ljubljanice že davno zmetal, ktera pa še danes tam leži tako, da se voz vozu nikakor ne more ogniti? Ali sl. magistrat ne vé za ta policijsk pregrešek? ali se taka zanikernost morebiti zavoljo tega dopušča, ker je g. Janesch ud konstitucijskega društva? Če se ti kupi sredi poti ne spravijo brž proč, prosili bomo c. k. deželno vlado pomoči.

Več voznikov.

— (Oznanilo.) Da se mnogoteri nepriliki in večkratnemu vprašanju v okom pride, naj te vrstice naznanijo gg. učiteljem in preč. duhovščini, da se vsi napevi raznih pesem — za vse priložnosti in praznike cerkvenega leta — ranjcega Gregorja Riharja, bivšega stolnega organista, zdaj po znižani ceni dobivajo edino le pri sestri ranjcega: Jeri Riharjevi (v Ljubljani gospóske ulice hiš. št. 211). Vsak tedaj, kteri želi si nakupiti kaj napevov, naj se blagovoljno obrne do zgoraj omenjene in postreglo se bode vsem na tanko.

— (Deseta predstava dramatičnega društva) v deželnem gledališču bode v četrtek 14. decembra. Predstavljal se bode prvokrat nova opereta „Zaroka v Kleti“ v 2 dejanjih, ktera ima prav mično in prijetno muziko, posebno zbor ima tudi veliko nalogo. Dejanje je vzeto iz kmečkega življenja in ima mnogo komičnih momentov. Pred opereto se bode predstavljala veseloigra „Črni Peter“ v kterej nastopi prvokrat gospodična Dzimska, kot Rozika. Nadejati se je prav zanimivega večera, in bolj obilnega obiska, nego je bil pri zadnjih na delavnih padajočih predstavah.